

de Andre kan glæde sig ved, men er det Særrettighed, saa er det til Skade for Friheden. Man kan vel sige, at man indrømmer Sognebaandsløserne og Frimenighederne og deres Præster Noget, men man tager ikke Noget fra de Andre, deres Stilling bliver den samme som den har været. Det er saaledes, at Nogle sættes over Andre. Naar det er en udtryffeligg Lov, at man ikke kan komme ind i Frimenigheden medmindre man løser Sognebaand, og der til Grund for Sognebaandsløsningen ligger en Utilfredshed, en Misnøje, som man er tilbøjelig til antage for begrundet, saa bliver det nærgaaende mod Sogne-Menigheden, naar der er Mange, som, loffede af Frimenighedens Særrettigheder, løse sig fra den; thi saa ville Folk dømmes, at de have Grund dertil.

Jeg kan ikke see andet end, at det var ret betegnende, naar Loven af Regjeringen fra først af blev kaldt en Hjælpe-menighedslov. Men jeg troer ogsaa, at der kunde være Grund til at tage dette Navn tilbage, thi var det blevet saaledes, som det fra først af var betænkt, at Regjeringen havde sendt en Hjælpe-menighedslov ud i Verden, saa var det ligesom den vilde have den erkjendt for en autoriseret Hjælp i Norden, da maatte en Frimenighed anses for en efter Regjeringens Foranstaltning oprettet Redningsstation, medens de øvrige Menigheder maatte betragtes som Skibsbesætninger, der kæmpede imod Bølgerne og vare nærved at lide Skibbrud. Det vilde være nærgaaende imod de øvrige Menigheder. Jeg har blandt de Menigheder, jeg har besøgt, og det er ikke saa, vel kunnet mærke, at det mange Steder ikke stod godt til med Hensyn til Kirkegang og Gudsfrygtigheds-Dwelse; men jeg har ikke fundet en eneste, hvor jeg kunde sige: Her maa den gamle Menighed vige sin Plads, her maa vi begynde forfra, her maa vi begynde med en ny Menighed, en Frimenighed. Jeg tager tilfælde, naar der blot er to eller tre tilbage, de ere tilstrækkelige til at danne en christelig Kreds og Forsamling.

Der er i denne Lov Mere, jeg kunde finde Anledning til at omtale, men som jeg ikke vil gaae ind paa, da Tiden er saa vidt fremskreden. Der er saaledes § 2, hvori Anordningen af 2den October 1862 er optagen, saaledes at den

fra Anordning vil, hvis Loven antages, blive til Lov. Da Spørgsmaalet var for, om denne Lovbestemmelse skulde komme ud som Anordning eller som Lov, gav den daværende Kirkeminister Landemoderne Leilighed til at udtale sig derom. Man forlangte blot, at der skulde svares paa, om man vilde have den som Anordning eller som Lov; man kunde ikke fritages for at faae den. Jeg kan ikke negte, at da jeg svarede paa det stillede Spørgsmaal, tog jeg mig den Frihed ikke blot at svare paa, hvad jeg var spurgt om, men at føie lidt til, nemlig at vi hverken vilde have den som Anordning eller som Lov. Det er en Uret, som gjøres Menighederne. Det er for Menighedernes Penge, at Kirkerne ere byggede, de ere byggede for Tienden; det er for hvad Menighederne endnu bestandig maa betale, at Kirkerne vedligeholdes, og det er Menigheden, der har Brug for dem og bruger dem. Efter gammel Skik, efter hvad der i mine yngre Dage blev mig lært af dem, der holdt Forelæsninger over Kirkeret, er Forholdet det, at skjøndt Menigheden ikke er Eier af Kirken, af dens Bygning, dens Materialier, Muursteen, Taarne osv., er den dog Eier af Brugen. Brugen hører Menigheden til indenfor de Grændser, som Regjeringen har fastsat, som der staaer foreskrevet i Ritualet, ikke ud derover. Har en Menighed gennem en Række af Aar viist, at den med Kjærlighed slutter sig til sin Kirke og bruger den vel, saa gad jeg vidst, hvem der vil forsiyre den i Vestidselsen af Brugen deraf, Sdet Regjeringen udstedte denne Anordning, tog den paa eengang alle Kirkeøgler til sig og sagde: jeg har Kirkemagten, Nøglemagten, jeg lukker op og i; — det har Regjeringen ikke sagt før — jeg lukker op for hvem jeg vil, det er ikke Menigheden, der er Herre derover. Der er Kirker, navnlig i Kjøbstæderne, som eie sig selv, men som have været Gjenstand for særdeles stor Godgjørenhed. Jeg kunde nævne to, som have faaet hver især Gaver til et Beløb af 30,000 Rbd., saa at alene Renterne deraf gav mere Indtægt end det Øvrige, der var dem tillagt. Jeg gad nu vidst, naar en Menighed saaledes havde vedligeholdt sin Kirke og skænket Gaver til den, og naar Menigheden havde lidt af den Selv-